

3. VELJAČE 2007. - POVIJESNI DAN ZA GLUHE: POČETAK TELETEKST TITLOVANJA . . .

Događaj stoljeća za gluhe - nijemi TV ekran... progovorio!

GOSPODIN GALIĆ RAZGALIO GLUHE PRIJE ODLASKA U GALIJU...

*Mirko Galić, bivši glavni ravnatelj
Hrvatske radiotelevizije*

Moramo se ispričati dosadašnjem ravnatelju HTV, gospodinu Mirku Galiću! Često smo se ljutili na njega i zbijali šale na njegov račun. Iz godine u godinu najavljivao je uvođenje skrivenih titlova, ali mi smo i dalje buljili u TV sliku bez riječi... Kad je gospodin Galić uoči Nove godine našeg predsjednika Haleca pozvao na razgovor, rugali smo se: to će opet biti ono

svakogodišnje: "Obećanje, gluhom radovanje"!

Ali, gle! Uskoro nam stigla povjerljiva informacija:

"Gledajte 18. siječnja pokusno emitiranje titlovanog dnevnika! Recite što mislite!"

U podne tog dana utipkali smo broj 888 na teletekstu, zalijepili nosove uz ekran pa gledali...I bili smo otprve - oduševljeni! Spikeri su i nama gluha - progovorili! Slova jasna, čitka, na crnoj podlozi, dovoljno velika i za starije gledatelje!

*3. veljače 2007. godine
- povijesni dan za gluhe i nagluhe . . .*

3. veljače 2007. - povijesni dan!

"Izvršno! Samo nastavite tako!" - poručili smo televiziji.

Bilo je, dakako, među nama cjepidlaka koji su uočili početne tehničke smetnje, ili mislili da bi tekst mogao biti sažetiji i "sporiji"... A neki su se zapitali ne izmišlja li televizija (možda po savjetu nekog našeg "stručnjaka", hm?) novi pravopis za gluhe, jer se je u titlu američki predsjednik postao Buš! (A minutu kasnije, da stvar bude smiješnija, pročitali smo na ekranu kako u Australiji gori nekakav "buš" - t.j. grmlje na engleskom, bush).

Dobro je što smo ovakve male prigovore prešutjeli! Jer za nekoliko dana, 3. veljače 2007. (zapamtimo taj datum!), uz svečani govor gospodina Galića, počelo je redovito titlovanje (ili titlanje?) ne samo Dnevnika, već (na našu molbu) i priloga Dnevniku (sporta, vremenske prognoze).

"888" čaroban ključ za gluhe i "prigluhe"!

Što dalje ih gledamo, sve smo zadovoljniji titlovima! Nikad ne propuštamo pritisnuti 888! Pratimo Dnevnik iz čistog zadovoljstva i u podne i na večer! Super je!

Naučili smo i neke male trikove! Za one koji su poželjeli titlove bez crne podloge, ili za one koji su prosvjedovali što na njihovom televizoru nema crne podloge, otkrili smo da je dovoljan još pritisak na tipku daljinskog upravljača pa da po želji titlovi budu sa ili bez crne pozadine! (Barem je na nekim televizorima tako, ali ne na svima!)

Dogodi se, ponekad, da na ekran upadne neki govornik "uživo", čije riječi nisu titlovane, i mi tada gundamo. Ljutiti se ipak nećemo, zažmirimo mi na to, jer znamo da simultano titlovanje, "uživo", nije jednostavna ni kvalitetna stvar.

Slovinci nam zavide!

Naši sjeverni susjedi uvijek su bili korak ispred nas u pogledu televizije za gluhe. Prvi su počeli s posebnim emisijama za gluhe i u tome su - priznajemo - i danas

bolji od nas, jer Hrvatska je odavna prestala s takvim emisijama, odnosno utopila ih emisiju za invalide, a gluhi se tamo gube i ne osjećaju baš dobro... Ali dolaze nam sada vijesti i čestitke iz Slovenije, s pitanjem na koji to način naša televizija titluje dnevnik... Primijetili su da imamo bolje titlove od njih!

Tajna je u ovome: u Sloveniji se titlovi upisuju "uživo". Brza tipkačica nastoji, koliko može, pretvoriti u slova riječi koje istovremeno sluša. A jezik je brži od prsti, pa rezultat nije tako dobar. Kod nas su djelatnici na TV bili pametniji i - požrtvovniji. Spikeri (hvala im!) daju unaprijed ispisane tekstove, pa mi točno, bez preskakanja, čitamo sve što oni govore!

Dostigli smo Europu!

U prošlom broju "Ukratkog" (str.7.) usporedili smo stanje s titlovanjem kod nas i u Europi i bili smo - nezadovoljni.

Sada je situacija drugačija! Ne zaostajemo više za EU državama. Čak bismo se usudili reći da je kod nas gluhi gledatelj pred televizorom u boljem položaju od gluhih u EU. A to zato, jer se kod nas svi strani filmovi, serije i dr. daju s titlovima - a ne sinhroniziraju, ne prevode govorno!

To je naša vrijedna baština, za koju smo se svojevremeno i mi gluhi borili (jer bilo je zahtjeva da se uvede opća sinhronizacija takvih materijala). U ono doba dobivali smo pisma od gluhih iz Mađarske koji su htjeli naučiti hrvatski, samo zato da bi preko naše televizije mogli gledati filmove s titlovima!

Osim HTV, i druge TV kuće pogurale su nas posljednjih mjeseci u Europu. Osobito "Nova" svojom tekućom trakom najnovijih vijesti. Ostale su i naše drage tumačice u "Vijestima za gluhe". Iako ne razumijemo što nam govore, lijepo ih je vidjeti na ekranu!

Čekaju li nas nova iznenađenja?

Nadamo se da titlovanje Dnevnika nije posljednja ugodna novost iz naše HTV!

Ima još programa, emisija, koje bismo mi gluhi itekako rado "slušali". To su osobito domaće serije, filmovi, kvizovi, intervjui, Globalno sijelo, Život u živo i što sve ne...

Koliko bismo se radovali kad bismo, na primjer, uz omiljele emisije, poput "Milijunaša", mogli doznati nešto o natjecateljima, ili "čuti" Tarikove duhovitosti...

Dakako, moramo biti realni pa nećemo očekivati baš sve što poželimo... Nadamo se samo da će novi ravnatelj HTV imati na umu obećanja koja je u tom pogledu dao gospodin Galić!

Mnogo sreće gospodinu Galiću!

Osim što će biti veleposlanik Hrvatske za Francusku, gospodin Galić će u Parizu našu državu zastupati i u UNESCOu pa će se tamo baviti i problematikom gluhih, možda sretati ljude iz Svjetske federacije gluhih.

Mogao bi on pomoći da se u cijelom svijetu stavi jači naglasak na podizanje jezične kulture, komuniciranja pismom i općenito pismenosti gluhih - a ne samo na korištenje znakovnog jezika, što se danas pretjerano propagira, iako se time gluhi tjeraju na rubove društva i kulture. A. Žic

POVODOM UVOĐENJA TELETEKST TITLOVA NA HRT

KAKO JE POČELO?

Možda baš sada obilježavamo 30. godišnjicu prvih koraka za uvođenje teleteksta u redovni program HRT-a. Sustav teleteksta, omogućuje skriveno (teletekst) titlovanje, pa bez teleteksta ne bi ni titlovanog dnevnika bilo.

Negdje 1977. ili 1978. (ne sjećam se točno) u tadašnji Gradski odbor Saveza osoba oštećena sluha u Adžijinoj 7 došli su predstavnici TV Zagreb da im dopustimo staviti u probnu upotrebu jedan od sistema teleteksta, koji se tada već rabio na nekim europskim televizijama. Tadašnja TV Zagreb bila je u pregovorima o kupnji jednog od ponuđenih sistema. Trebalo ih je negdje isprobati i nakon toga odlučiti se koji je bolji. Došli su na jako dobru ideju da gluhi, kao osobe usmjerene čitanju i primanju informacija pisanim putem, budu prva kritična publika.

Nama su, nakon što smo se složili, postavili u klupskim prostorijama jedan njihov studijski monitor na kojem se mogao listati taj teletekst. Bio je to francuski sistem, dobro se sjećam, a ponuđen im je bio i neki drugi, ali mi smo dobili da isprobavamo baš taj francuski.

Kako je sve to izgledalo? Sistem je bio spor, moralo se svaki put ići od 1. stranice. Sve je bilo crno - bijelo, a i teško smo nalazili informacije, kojih je bilo vrlo malo.

Nakon prve znatiželje slijedilo je razočaranje. S današnje perspektive nije taj prvi teletekst bio toliko loš (za ono doba), koliko smo svi imali daleko veća očekivanja i mislili da će nam riješiti probleme informiranja. Andrija Žic napisao je za tadašnji "Sluh" poduži članak, nabrajajući dobre i slabe strane tog nama ponuđenog sistema. Bilo je više kritike od pohvale.

Nakon otprilike dva mjeseca došli su tehničari s televizije i odnijeli monitor i pribor. Žicove primjedbe želi su vrlo ozbiljno. Pa mi smo im bili pokusni poligon (pokusni kunići).

Ne znam kada je i koliko nakon toga televizija izabrala sustav i počela s emitiranjem teleteksta, ali znam da nije uzet u obzir taj francuski teletekst, koji smo mi testirali.

Ako se piše povijest razvoja HRT-a, može se spomenuti da su gluhi i nagluhi članovi i stalni posjetitelji kluba u Adžijinoj 7 sedamdesetih godina, njih u prosjeku 50 radnim danom te do 150 vikendom, doprinijeli, makar simbolično, ovom današnjem postignuću televizije, koji je tek prva stranica novog poglavlja u informiranju gluhih kroz javne medije.

Milan Ristić